

دانشگاه علوم توانبخشی و سلامت اجتماعی

The Introduction of the “Sensory Processing Measure-Preschool” SPM-P & The “Quick Tips” Interventions Based on SPM-P

The Author: Samira Keyvani - Asghar Dadkhah

معرفی آزمون اندازه‌گیری پردازش حسی پیش دبستانی SPM-P

و پروتکل درمانی کوئیک‌تیپس QT مبتنی بر آزمون SPM-P

مؤلفین: دکتر سمیرا کیوانی - دکتر اصغر دادخواه

ویراستار: دکتر نرگس مرادی

معرفی آزمون اندازه‌گیری پردازش حسی پیش دبستانی SPM-P و پروتکل درمانی کوئیک‌تیپس QT مبتنی بر آزمون SPM-P
مؤلفین: دکتر سمیرا کیوانی - دکتر اصغر دادخواه

پردازش و یکپارچگی حسی، عامل اساسی در رفتارهای تطابقی، هیجانی، مشارکت اجتماعی و یادگیری‌های طبیعی کودکان به شمار می‌رود.

کتاب حاضر، آزمونی نوظهور جهت بررسی مهارت‌های پردازش حسی، به صورت کاملاً اختصاصی و استاندارد شده را معرفی می‌کند. همچنین در بخش دوم این کتاب، به معرفی پروتکل درمانی مبتنی بر این آزمون جهت رفع مشکلات حسی کودکان پرداخته شده است.

آزمون و پروتکل مورد نظر، برای تمام کودکان ۲ تا ۶ سال با اختلالات عاطفی - رفتاری، ناتوانی‌های هوشی و اختلالات رشدی - عصبی، قابل استفاده می‌باشد.

انتشارات دانشگاه علوم توانبخشی و سلامت اجتماعی

قیمت: ۷۰۰۰۰ ریال

به نام خداوند لوح و قلم

**معرفی آزمون اندازه‌گیری پردازش حسی
پیش‌دبستانی SPM-P**

و

**پروتکل درمانی کوئیک‌تپس QT مبتنی بر
آزمون SPM-P**

*The Introduction of the “Sensory Processing
Measure-Preschool” SPM-P
&
The “Quick Tips” Interventions Based on SPM-P*

مؤلفین:

دکتر سمیرا کیوانی

(دکتری تخصصی روان‌شناسی کودکان استثنایی - روان‌شناس کودکان بیمارستان توان‌بخشی رفیده)

دکتر اصغر دادخواه

(استاد روان‌شناسی - دانشگاه علوم توان‌بخشی و سلامت اجتماعی)

سرشناسه	: کیوانی، سمیرا، ۱۳۶۰-
عنوان و نام پدیدآور	: معرفی آزمون اندازه گیری پردازش حسی - پیش دبستانی SPM-P و پروتکل درمانی کوئیک تیپس QT مبتنی بر آزمون SPM-P / مؤلفین سمیرا کیوانی، اصغر دادخواه.
مشخصات نشر	: تهران: دانشگاه علوم توانبخشی و سلامت اجتماعی، انتشارات، ۱۴۰۲.
مشخصات ظاهری	: ۹۵ص: مصور، جدول، نمودار.
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۷۹۸۴-۱۸-۷
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: واژه نامه.
یادداشت	: کتابنامه: ص. [۷۷]-۸۲.
موضوع	: اختلال یکپارچگی حسی در کودکان Sensory integration dysfunction in children اختلال یکپارچگی حسی در کودکان -- درمان Sensory integration dysfunction in children -- Treatment دادخواه، اصغر، ۱۳۳۶-۱۴۰۰.
شناسه افزوده	: دانشگاه علوم توانبخشی و سلامت اجتماعی
شناسه افزوده	: RJ۴۹۶
رده بندی کنگره	: ۶۱۸/۹۲۸
رده بندی دیویی	: ۹۲۴۲۰۸۸
شماره کتابشناسی ملی	: فیپا
اطلاعات رکورد کتابشناسی	

دانشگاه علوم توانبخشی و سلامت اجتماعی

نام کتاب: معرفی آزمون اندازه گیری پردازش حسی پیش دبستانی SPM-P و پروتکل درمانی کوئیک تیپس QT

مبتنی بر آزمون SPM-P

مؤلفین: دکتر سمیرا کیوانی - دکتر اصغر دادخواه

ویراستار: دکتر نرگس مرادی

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۹۸۴-۱۸-۷

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

چاپ اول: ۱۴۰۲

چاپ: ارشیا

ناشر: دانشگاه علوم توانبخشی و سلامت اجتماعی

نشانی: اوین، بلوار دانشجو، خیابان کودکان، دانشگاه علوم توانبخشی و سلامت اجتماعی

تلفکس: ۷۱۷۳۲۲۱۱

با قدردانی از همکاری

● صفحه آرا: گروه گرافیکی ارشیا ● طراحی جلد: گروه گرافیکی ارشیا

همه حقوق نشر برای ناشر محفوظ است؛ هرگونه استفاده از متن به هر صورتی در قالب کتابچه، جزوه، تهیه CD آموزشی، تهیه نرم افزار، استخراج آزمون، ترجمه به دیگر زبانها و استفاده از مطالب کتاب، اشکال، تصاویر و... بدون اجازه کتبی از ناشر غیر قانونی است.

با یاد و خاطره استاد ارجمند، مرحوم جناب آقای دکتر اصغر دادخواه

که در نیمه راه به دیدار معبود شتافت

تقدیم به روح آسمانی پدرم و مادر عزیزم که نخستین مشاور و راهنمای زندگیم بودند
تقدیم به همسر عزیزم و دختران زیبایم هستی و هانیا که همواره گرمابخش زندگیم هستند

با تشکر از:

دکتر پرنایا ثبتي که جهت تهيه آزمون، همکاري صميمانه‌اي با من داشتند و بدون تلاش ايشان، اين
راه ميسر نبود.

دکتر سيدعلي حسيني که به عنوان استادي فرهيخته، از ايشان بسيار آموختم.

دکتر مسعود لواساني که در تمام مراحل کار، از راهنمايي‌هاي ارزشمندشان استفاده کردم.
و تمامي پرسنل پرنایا تلاش و دلسوز واحد انتشارات، دانشگاه علوم توانبخشي و سلامت اجتماعي

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۷	پیش‌گفتار.....
۹	فصل اول: کلیات پردازش حسی.....
۱۰	نظریهٔ یکپارچگی حسی (SI).....
۱۱	انواع یکپارچگی حسی.....
۱۲	رویکردهای نظری در پردازش حسی.....
۱۶	اختلال پردازش حسی.....
۱۸	تأثیر اختلال پردازش حسی بر مشارکت اجتماعی کودکان.....
۱۹	تأثیر اختلال پردازش حسی بر رفتارهای نابهنجار و کلیشه‌ای.....
۲۳	فصل دوم: ارزیابی و سنجش پردازش حسی.....
۲۳	سنجش پردازش حسی.....
۲۴	تاریخچهٔ ابزارهای ارزیابی و سنجش یکپارچگی حسی.....
۲۶	مقیاس اندازه‌گیری پردازش حسی - پیش‌دبستانی (SPM-P).....
۲۷	ویژگی‌های روان‌سنجی SPM-P.....
۲۸	نحوهٔ اجرا و نمره‌گذاری SPM-P.....
۲۹	تفسیر آزمون SPM-P.....
۲۹	تاریخچهٔ مطالعاتی آزمون SPM-P.....
۳۳	فصل سوم: درمان اختلال پردازش حسی.....
۳۳	مداخلات یکپارچگی حسی.....
۳۴	درمان یکپارچگی حسی کلاسیک.....
۳۵	رشد مهارت جبرانی.....
۳۶	مداخلات حسی.....
۳۹	فصل چهارم: پروتکل کوئیک تیپس (QT).....
۴۰	چه کسانی می‌توانند از QT استفاده کنند؟.....
۴۱	راهنمای درمانی QT.....
۴۱	رژیم حسی.....

۶ معرفی آزمون اندازه‌گیری پردازش حسی پیش‌دبستانی و ...

۴۱	 بوفه حسی
۴۳	 استدلال بالینی
۴۴	 مفاهیم زیربنایی (استدلال علمی) QT
۴۶	 اهداف اصلی راهبردهای QT
۴۶	 اعضای گروه QT
۴۷	 جلسات تیمی QT
۴۹	 شیوه اجرا و مراحل کار با QT
۴۹	 فرم ثبت QT
۵۰	 اعتباریابی و اثربخشی پروتکل QT
۵۳	 فصل پنجم: راهبردهای درمانی پروتکل QT
۵۳	 مشکلات مربوط به تعدیل حسی
۶۰	 مشکلات مربوط به تن آگاهی
۶۵	 مشکلات مربوط به کنترل وضعیتی
۷۱	 مشکلات مربوط به برنامه‌ریزی و ایده‌پردازی حرکتی
۷۷	 منابع
۸۳	 پیوست‌ها
۹۳	 واژه‌نامه

لازمه کاربرد هر روش ارزیابی یا درمانی، آشنایی با مفاهیم پایه‌ای و کلیات آن روش است. پردازش حسی، به روندی اطلاق می‌شود که در آن مغز، تجربه‌های حسی مختلف از جمله بینایی، شنوایی، بویایی، لامسه، آگاهی بدنی، حرکت و تعادل را تفسیر و سازمان‌دهی می‌کند. پردازش و یکپارچگی حسی، پایه و اساس رفتارهای تطابقی و یادگیری‌های بسیار پیچیده است. در صورتی که این مهارت‌ها در کودکان به نحو مؤثر و کارآمدی رشد نکند، مشکلاتی در زمینه یادگیری، رشد و رفتار به وجود می‌آید. سرتاسر زندگی کودکان در سال‌های اولیه رشد، مملو از تجارب حسی است. به عبارتی این تجارب و فعالیت‌های حسی، امری قطعی برای تکامل است.

براساس آمارها ۵ تا ۱۳ درصد کودکانی که وارد مدرسه می‌شوند، به درجاتی از اختلالات پردازش و یکپارچگی حسی دچار هستند که از بین آن‌ها، نزدیک به ۷۰ درصد از آنان را پسران شامل می‌شوند. این مشکلات، باعث می‌شود تا دامنه وسیعی از عملکردهای روزمره کودک از جمله مهارت‌های حرکتی، بازی، توجه و تمرکز، رفتار و تعامل با همسالان دستخوش تغییرات ناخوشایندی گردد. گرچه این مشکلات گاهی می‌تواند همراه با اختلالاتی نظیر طیف اوتیسم، بیش‌فعالی و نقص توجه، نارسایی‌های ویژه در یادگیری و غیره باشد؛ ولی در مواردی می‌تواند صرفاً به صورت اختلالی خاص «اختلال پردازش حسی یا به هم‌ریختگی حسی» مطرح شده و یک تشخیص روان‌پزشکی مشخص را در برگیرد.

مؤلفین این کتاب سعی بر آن داشتند که پس از طرح مبانی پردازش و یکپارچگی حسی، آزمونی نوظهور جهت ارزیابی و سنجش این مهارت‌ها معرفی کنند. این آزمون را مؤلفین از مؤسسه روان‌شناسی وسترن^۱ (کالیفرنیا) تهیه و براساس پروتکل بین‌المللی^۲ IQOLA ترجمه کرده‌اند و سپس روایی و پایایی نسخه فارسی را مؤلفین بررسی کرده‌اند. لازم به ذکر است آزمون مورد نظر تاکنون در ایران هنجاریابی نشده است.

1. Western Psychological Services (WPS)

2. International Quality of Life Assessment (IQOLA)

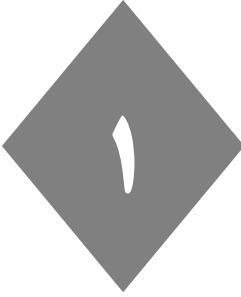
در بخش دوم این کتاب، مؤلفین به معرفی پروتکل درمانی مبتنی بر این آزمون پرداخته و شیوه‌های مداخله‌ای آن را گام به گام و مطابق با فرهنگ ایرانی در اختیار مخاطبان قرار داده‌اند تا مورد استفاده درمانگران و دانشجویان محترم قرار گیرد.

پروتکل درمانی مورد نظر نیز توسط مؤلفین از مؤسسه روان‌شناسی وسترن تهیه، ترجمه و مطابق با روش‌های استاندارد در اعتباریابی پروتکل‌ها، مورد اعتباریابی قرار گرفت. مداخلات مربوط به این پروتکل، علاوه بر محیط‌های کلینیکی، در محیط طبیعی کودک (منزل) نیز قابل اجراست. جهت اجرای پروتکل نیاز به ابزار کلینیکی خاصی نیست و با استفاده از تجهیزات معمول منازل نیز می‌توان آن را اجرا کرد.

هدف از ارائه راهکارهای درمانی این کتاب، آن است که یادگیری‌های حسی و پاسخ‌های مناسب حاصل از آن به محیط‌های خارج از کلینیک از جمله منزل، مدرسه و هر حیطه دیگری در زندگی کودک تعمیم یابد. نکته دیگر آن است که مداخلات حسی، زمانی مؤثرتر است که درمانگران با دادن آگاهی کافی به والدین، آن‌ها را در فرایند درمان وارد کرده، با آموزش آن‌ها، تکرار این فعالیت‌ها را در منزل تشویق کنند.

امید است مطالعه این کتاب بتواند راه‌گشای مناسبی برای پژوهشگران، جهت مطالعات بیشتر و هنجاریابی آزمون در سطح کشور و نیز نور آمیدی برای درمانگران و والدین کودکان با مشکلات پردازش حسی باشد.

سمیرا کیوانی - اصغر دادخواه

کلیات پردازش حسی

اهداف یادگیری فصل اول:

- آشنایی با نظریه یکپارچگی حسی
- آشنایی با مفاهیم پردازش حسی و رویکردهای نظری آن
- آشنایی با اختلال پردازش حسی
- آشنایی با تأثیر اختلال پردازش حسی بر مشکلات مهارتی کودکان

پردازش حسی

اصطلاح پردازش حسی^۱ که غالباً در مطالعات طیف اوتیسم مورد توجه بسیار قرار می‌گیرد، یک اصطلاح کلی است که عموماً به بررسی اطلاعات حسی از سوی سیستم عصبی، از جمله عملکردهای ارگان‌های دریافت‌کننده حس و سیستم عصبی محیطی و مرکزی اطلاق می‌شود. پردازش حسی، یک عملکرد پیچیده است به طوری که درون دادهای حسی، اطلاعاتی را از محیط و بدن شخص به مغز مخابره می‌کند و مغز این اطلاعات را سازماندهی و یکپارچه کرده و از آن‌ها جهت درک تجربیات و بروز پاسخهای مناسب، استفاده می‌کند. تلاش محققین برای توسعه مطالعات پردازش حسی به نظریه یکپارچگی حسی^۲ برمی‌گردد که اولین بار آیزن^۳ آن را مطرح کرد. آیزن در بحث یکپارچه‌سازی حسی تأکید می‌کند که

1. Sensory Processing

2. Sensory Integration (SI)

3. Ayres